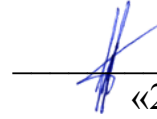

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра географії та методики її викладання

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри географії
та методики її викладання

 Ігор КАСІЯНИК
«26» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ

підготовки фахівців *першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*
за освітньо-професійною програмою *Середня освіта (Географія. Історія)*
за спеціальністю *014 Середня освіта (Географія)*
предметною спеціальністю 014.07. Середня освіта (Географія)
галузі знань *01 Освіта / Педагогіка*
мова навчання: *українська*

2025-2026 навчальний рік

*Розробники програми: Ігор КАСІЯНИК, кандидат географічних наук, доцент
кафедри географії та методики її викладання.*

Ухвалено на засіданні кафедри географії та методики її викладання

Протокол № 10 від 25 серпня 2025 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Станіслав ПРИДЕТКЕВИЧ

1. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Регіональна економічна і соціальна географія» є сформувати знання соціально-економічних, політичних процесів в різних країнах і регіонах світу, набуття чітких знань та навичок у складанні їх комплексної соціо-економіко-географічної характеристики, функціонування світового господарства, глобальних і регіональних ринків, міжнародного (географічного) поділу праці.

2. Обсяг дисципліни

НАЙМЕНУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ	ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
	денна форма здобуття освіти
Рік навчання	2025-2026
Семестр вивчення	6,7
Кількість кредитів ЄКТС	10
Загальний обсяг годин	300
Кількість годин навчальних занять	150
Лекційні заняття	70
Практичні заняття	80
Семінарські заняття	-
Лабораторні заняття	-
Самостійна та індивідуальна робота	150
Форма підсумкового контролю	6 семестр - екзамен 7 семестр - екзамен

3. Статус дисципліни – обов’язковий освітній компонент професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни.

Освітній компонент є базовим у практичній підготовці фахівця-географа та зорієнтований на розуміння однієї з головних складових географічної оболонки – ойкумени, залюдненої та освоєної людьми. Зміст ООК «Регіональна економічна і соціальна географія» базується на освітніх компонентах різноманітних природничих та суспільних наук, таких як «Географія материків і океанів», «Географія України», «Краєзнавство і туристична робота в школі», «Історія світових цивілізацій».

5. Програмні компетентності навчання:

Інтегральна компетентність: здатність виконувати спеціалізовані практичні завдання та вирішувати проблеми з організації базової середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів педагогіки, психології, а також методики навчання та предметних знань з географії та історії і

характеризуються комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 02 Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні суспільних територіальних комплексів.

СК 03 Здатність використовувати поняття, концепції, парадигми, теорії географії для характеристики географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному).

6. Очікувані результати навчання з дисципліни

ПРН 01 Знання та розуміння основних концепцій, парадигм, теорії та загальної структури географічної наук, предмету її дослідження, місця і зв'язків в системі наук.

ПРН 02 Вільне володіння географічною термінологією і номенклатурою.

ПРН 04 Вміння пояснювати просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному рівнях.

ПРН 11 Уміння охарактеризувати природні та суспільні просторові утворення, пояснити їх особливості і взаємозв'язки, сформовані географічним положенням та історичними чинниками.

7. Методи навчання

За джерелом інформації:

- словесні: розповідь, пояснення, бесіда;
- наочні: демонстрація, самостійне спостереження;
- практичні: практичні роботи;

За ступенем керування здобувачами вищої освіти:

- навчальна робота під керівництвом викладача;
- самостійна робота з літературними джерелами;
- письмова робота, практична робота;

Методи стимулювання інтересу до навчання:

- навчальні дискусії;
- створення ситуацій пізнавальної новизни;
- створення ситуацій зацікавленості.

Самостійна робота.

Дистанційний метод навчання в інформаційній системі Moodle.

8. Засоби діагностики результатів навчання

Завдання поточного контролю, бесіда, усне опитування, письмові завдання, завдання модульної контрольної роботи, завдання екзамену.

9. Програма навчальних дисциплін

Денна форма навчання

НАЗВИ ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ І ТЕМ	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН						
	разом	у тому числі					
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Семінари	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Модуль 1.							
Змістовий модуль I. Теоретичні основи, методи і завдання курсу							
Тема 1.Становлення та розвиток регіональної економічної і соціальної географії	14	2	2			10	
Тема 2. Сучасна політична карта світу	14	2	2			10	
Тема 3. Міжнародні організації і союзи	14	2	2			10	
Змістовий модуль I:	42	6	6			30	
Змістовий модуль II: Європейсько-Азійський регіон							
Тема 4. Країни Західної Європи	14	4	4			6	
Тема 5. Країни Північної Європи	13	4	4			5	
Тема 6. Країни Південної Європи	13	4	4			5	
Тема 7. Країни Східної Європи	11	2	4			5	
Тема 8. Країни Східної Азії	11	2	4			5	
Тема 9. Країни Південної Азії	13	4	4			5	
Тема 10. Країни Центральної Азії	11	2	4			5	
Тема 11. Країни Південно-Східної Азії	13	4	4			5	
Тема 12. Країни Західної Азії	9	2	2			5	
Разом за змістовим модулем II	108	28	34			46	
Модуль 2.							
Змістовий модуль I: Американо-Африкано-Австралійський регіон							
Тема 13. Країни Північної Америки	17	4	4			9	
Тема 14. Країни Латинської Америки	21	6	6			9	
Тема 15. Країни Карибського басейну	18	4	6			8	
Тема 16. Країни Північної Африки	16	4	4			8	
Тема 17. Країни Південної Африки	16	4	4			8	
Тема 18. Країни Центральної Африки	16	4	4			8	
Тема 19. Країни Східної і Західної Африки	16	4	4			8	
Тема 20. Загальна характеристика Австралії і Нової Зеландії	14	2	4			8	
Тема 21. Загальна характеристика Океанії	16	4	4			8	
Разом за змістовим модулем I	150	36	40			74	
Разом годин за III змістовними модулями	300	70	80			150	

10. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів.

Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, виконанні практичних завдань.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Форма підсумкового контролю: екзамен.

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають лекційні та семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. «Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка»

URL:

<https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється згідно Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями) від 05.03.2024, № 22-ОД.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти базується на принципах систематичності, комплексності, об'єктивності, обґрунтованості, диференційованого підходу.

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на практичному занятті – **12 балів** за одну тему (за умови виконання всіх різновидів роботи, передбачених планами практичного заняття).

Модуль 1 (денна форма навчання, 6 семестр)

Поточний і модульний контроль 60 балів)				Іспит	Сума
ЗМ 1	ЗМ 2	МКР	СР	40	100
10 балів	20 балів	25 балів	5 балів		

Модуль 2 (денна форма навчання, 7 семестр)

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Іспит	Сума
ЗМ 1	МКР	СР	40	100
30 балів	25 балів	5 балів		

Поточний контроль

Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної

контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття студент має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні, семінарські, лабораторні, індивідуальні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Студенту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Студент, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховують бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спроби розповісти суть заданого матеріалу, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості узагальнення.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний певною мірою відтворити його; орієнтується у поняттях.
	5	Здобувач вищої освіти знає половину навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості узагальнення але окремі висновки не логічні, не послідовні.

	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання, користуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовує термінологію; здатен скласти таблиці, схеми.
	8	Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він достатньо вільно застосовує вивчений матеріал; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний самостійно вивчити матеріал; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.

	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
--	-----------	---

Модульна контрольна робота (25 б.)

Після вивчення освітнього компоненту здобувачі пишуть модульну контрольну роботу. Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. Модульна контрольна робота складається з двох теоретичних питань (кожне оцінюється 10 балами), а також одного практичного (оцінюється у 5 балів). До її написання допускаються усі студенти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів. Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою. Модульна контрольна робота проводиться у формі письмової відповіді на запропоновані запитання. Максимальна кількість балів за **МКР в 6 і 7 семестрі – 25 балів**. Для зарахування модульної контрольної роботи у 6-му і 7-му семестрі мінімальна кількість набраних балів повинна становити не менше 15, у іншому випадку МКР потрібно виконати повторно.

Студенти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Перше і друге питання (по 10 балів) модульної контрольної роботи оцінюються відповідно до таких критеріїв:

Високий рівень 9-10 б.	Здобувач вищої освіти отримує 9-10 б. за відмінне виконання роботи та відповідей без істотних помилок та неточностей.
Достатній рівень 7-8 б.	Здобувач вищої освіти отримує 7-8 б. якщо робота виконана правильно, але допущені незначні помилки, що істотно не впливають на загальні висновки, щодо комплексної соціо-економіко-географічної характеристики країн.
Середній рівень 6 б.	Здобувач вищої освіти отримує 6 б. якщо робота виконана не в повному обсязі, допущені помилки та неточності, відсутні висновки, що вказують на неповне розуміння студентом загальних принципів і понять.
Початковий	Здобувач вищої освіти отримує менше ніж 6 б. у разі допущення великої

рівень менше ніж 6 б.	кількості помилок, що потребує додаткового опрацювання навчального матеріалу для отримання позитивної оцінки.
-----------------------	---

Третє питання (5 балів) модульної контрольної роботи оцінюються відповідно до таких критеріїв:

Високий рівень 5 б.	Здобувач вищої освіти правильно виконав практичне завдання.
Достатній рівень 4 б.	Здобувач вищої освіти має окремі неточності при виконанні практичного завдання.
Середній рівень 3 б.	Здобувач вищої освіти не повністю виконав практичне завдання.
Початковий рівень менше ніж 3 б.	Виконання практичного завдання здобувача вищої освіти у цілому вказує на недостатні знання, або здобувач взагалі не виконав завдання.

Оцінювання модульної контрольної роботи (25 балів)

Шкала ECTS	Бали	Критерії оцінювання
«відмінно»	25-23 бали	Здобувач вищої освіти у відповідях на варіант МКР демонструє глибокі знання з регіональної економічної і соціальної географії, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповідей на поставлені завдання.
«добре»	22-19 бали	Результати відповідей здобувача вищої освіти на варіант МКР відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.
«задовільно»	18-15 бали	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на питання МКР, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.
«не задовільно»	14 і менше бали	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтовувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.

Самостійна робота (5 б.)

Контроль за самостійною та індивідуальною роботою відбуватиметься за допомогою перевірки географічної номенклатури, робота над якою розвиває навички індивідуальної роботи та практичного застосування знань студента з освітнього компоненту. В 6-му семестрі максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти за самостійну роботу складає 5 балів. Здобувачу освіти пропонується показати на карті країни Європи і Азії та назвати їх столиці.

У 7-му семестрі максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти за самостійну роботу складає 5 балів. Здобувачу освіти пропонується показати на карті країни Північної Америки, Південної Америки, Африки, Австралії і Океанії.

Критерії оцінювання самостійної роботи (5 балів)

5 б. ставиться у випадку, коли здобувач освіти повністю і якісно виконав всі завдання для самостійної роботи. Показав на карті всі країни та назвав їхні столиці. У відповіді відсутні граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

4 б. ставиться, коли здобувач освіти виконав всі завдання для самостійної роботи. Показав на карті всі країни та назвав їхні столиці. Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер.

3 б. ставиться, коли здобувач освіти демонструє знання з географічної номенклатури, винесених на самостійне опрацювання. Називає країни, але у відповіді припускається помилок. Присутні окремі стилістичні та мовленнєві помилки.

2 б. ставиться, коли здобувач освіти демонструє має вкрай поверхові знання з географічної номенклатури, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Здобувач освіти відтворює лише окремі фрагменти матеріалу. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Здобувач освіти не може назвати країну і її столицю. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

1 б. ставиться, коли здобувач освіти демонструє вкрай поверхові знання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі.

Здобувачі вищої освіти, які за виконання завдань СР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання СР на консультації, або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем,

незалежно від масштабів плагіату чи обману. URL:
<https://integrity.kpnu.edu.ua/>

Неформальна та/або інформальна освіта. Визнання К-ПНУ ім. І. Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти регламентовано «Порядок визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)». URL:

<https://drive.google.com/file/d/19GCSM3yK496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

В неформальній освіті: закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю); підготовка конкурсної наукової роботи; призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт; призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді.

В інформальній освіті: наявність наукової публікації; волонтерська діяльність.

Екзамен (40 балів)

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях; не виконав або виконав МКР, завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Здобувачі вищої освіти, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю допускаються до екзамену. Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком навчального процесу. Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами підсумкового контролю у формі екзамену, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком ліквідації академічної заборгованості. В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Екзамен проводиться у формі письмового опитування за питаннями

екзаменаційного білета. Білет іспиту складається з трьох питань.

Максимально можлива оцінка за екзамен складає **40 балів**, мінімальна – **24 бали**. На екзамені здобувачу вищої освіти потрібно дати відповідь на два теоретичних питання, які оцінюються в **15 балів** і одне практичне, яке оцінюється у **10 балів**.

високий рівень 40-36 б.	Здобувач виявляє глибокі фундаментальні знання теорії, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно.
достатній рівень 35-30 б.	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але він допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу. Здобувач уміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок.
середній рівень 29-24 б.	Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень дисципліни, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; викладає матеріал непослідовно
початковий рівень менше як 23 б.	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач неспроможний виконати стандартні завдання навіть після спрямувальних питань викладача.

Питання екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв.

Перше і друге питання (15 балів) питання екзаменаційного білету оцінюються відповідно до таких критеріїв:

Високий рівень 15-14 б.	Здобувач виявляє глибокі фундаментальні знання, повно викладає вивчений матеріал, вміє наводити аргументи для доведення своєї думки, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, змістовно.
достатній рівень 13-12 б.	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але він допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу. Здобувач уміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал для обґрунтування географічних процесів та явищ.
середній рівень 11-10 б.	Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень дисципліни, але викладає матеріал неповно і допускає неточності; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки.
початковий рівень менше ніж 9 б.	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач неспроможний виконати стандартні завдання навіть після спрямувальних питань викладача.

Третє питання (10 балів) питання екзаменаційного білету оцінюються

відповідно до таких критеріїв:

Високий рівень 9-10 б.	Здобувач виявляє глибокі фундаментальні знання, повно викладає вивчений матеріал, вміє наводити аргументи для доведення своєї думки, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, змістовно.
достатній рівень 7-8 б.	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але він допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу. Здобувач уміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал для обґрунтування географічних процесів та явищ.
середній рівень 6 б.	Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень дисципліни, але викладає матеріал неповно і допускає неточності; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки.
початковий рівень менше ніж 6 б.	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач неспроможний виконати стандартні завдання навіть після спрямувальних питань викладача.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	ОЦІНКА		
	за європейською шкалою (ECTS)	за національною шкалою	
		іспит	залік
90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
67-74	D (задовільно)	задовільно	
60-66	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)		

ТАБЛИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗА РІЗНИМИ ШКАЛАМИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання теоретичної підготовки	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує свої відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно
82-89	B	добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-вагіативний)	добре
75-81	C		Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати добре інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовує її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження своїх думок		
67-74	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно
60-66	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні		
35-59	FX	задовільно, з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно

1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів		
------	---	--	---	--	--

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою).

Конспект лекцій, плани практичних занять, методичні посібники для проведення практичних занять, методичні рекомендації до самостійної роботи студентів, контрольні завдання (тести) для проведення проміжного модульного контролю тощо.

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання технічних засобів для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор). Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення відеоконференцій.

13. Рекомендована література

Основна література

1. Гусева Н. В. Регіональна економічна і соціальна географія: Америка. Австралія та Океанія. Африка: навчально-методичний посібник / Н. В. Гусева. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – 168 с.
2. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни): навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.
3. Книш М. М. Регіональна економічна і соціальна географія світу (Латинська Америка та Карибські країни, Африка, Азія, Океанія) = Regional Economic and Social Geography of the World (Latin America and Caribbean countries, Africa, Asia, Oceania): навчальний посібник / М. М. Книш, О. І. Мамчур, І. В. Ванда. – 2-ге вид., випр. і допов. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. – 372 с.
4. Касіяник І.П., Лісовський А.С., Матуз О.В., Придеткевич С.С. Методичні вказівки до практичних занять з освітньої компоненти «Регіональна економічна і соціальна географія». Кам'янець-Подільський: Видавничо-поліграфічне підприємство «'Апостроф». 2025. 70 с.
5. М. М. KNYSH, O. I. MAMCHUR, I. V. VANDA REGIONAL ECONOMIC AND SOCIAL GEOGRAPHY OF THE WORLD (Latin America and Caribbean countries, Africa, Asia, Oceania) Educational textbook. Second edition, corrected and supplemented. Lviv. 2022. 372 с.

Допоміжна

1. Атаман Л. В. Регіональна соціальна і економічна географія: навчально-методичний посібник (для студентів галузі знань 01

- Освіта/Педагогіка, спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія).
Вінниця ВДПУ, 2025. 141 с.
2. Білецький М. І. Соціальна географія: навч. посібник / М. І. Білецький, І. В. Ванус, Л. І. Котик. – Львів: Вид. ЛНУ, 2019. 239 с.
 3. Білецький М. І. Соціальна географія: навч. посібник / М. І. Білецький, І. В.
 4. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2003. 688 с.
 5. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: В. Ц. “Академія”, 2005. 704 с.
 6. Білецький М. І. Соціальна географія: навч. посібник / М. І. Білецький, І. В. Ванус, Л. І. Котик. – Львів: Вид. ЛНУ, 2019. 239с.
 7. Блій Г. де, Муллер П. Географія: світи, регіони, концепти / Пер. з англ.; Передмова та розділ “Україна” О. І. Шаблія. К.: Либідь, 2004. 740 с.
 8. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
 9. Економічна та соціальна географія світу: навч. посібник /М.Д. Заячук, О.С. Чубрей . – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т,2009. 200 с.
 - 10.Ольга Матуз, Андрій Сопурко, Юрій Тостановський Господарські зв’язки України і Польщі //Проблеми, пріоритети та перспективи сталого розвитку в ХХІ столітті. Матеріали XV міжнародної науково-практичної конференції. Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Відповідальний за випуск: Тетяна Боднарчук. Кам’янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2023. С. 117-120.
 - 11.Матуз О.В., Сопурко А.О. Проблеми та перспективи розвитку авіаційної промисловості. Матеріали міжнародної XVI науково-практичної конференції «Проблеми, пріоритети та перспективи сталого розвитку В ХХІ столітті»[Електронний ресурс]. Кам’янець-Подільський: Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. С. 80-82.
 - 12.МАТУЗ Ольга, ГАРБАР Владислав, ЛІСОВСЬКИЙ Андрій. Географія транснаціональних корпорацій Збірник наукових праць молодих вчених Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка [Електронний ресурс]. Кам’янець-Подільський: Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. Вип. 16. 188-191 с.
 - 13.Матуз О.В., Касіяник І.П. Проблеми світового господарства: географічні аспекти. Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів. Кам’янець-Подільський: КПНУ імені Івана Огієнка, 2025. Випуск 24. С.493-496.

14. Матвієнко В.М., Стафійчук В.І. «Географія країн Азії, Океанії, Австралії»: навчально-методичний комплекс. К.: Видавництво «АльфаПК», 2021. 61 с.
15. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 528 с.

14. Рекомендовані джерела інформації

Корисні ресурси Інтернету із зазначенням адрес вебсайтів:

<i>Інтернет-джерела з можливостями проведення неформальної/інформальної освіти</i>	
http://prometheus.org.ua/	Prometheus Найбільша українська освітня платформа масових відкритих онлайн-курсів
http://ed-era.com	EdEra Українська студія онлайн освіти. Команда платформи створює онлайн-курси, спецпроекти, інтерактивні підручники та освітні блоги
http://vseosvita.ua	Всеосвіта Безплатна платформа для підвищення кваліфікації вчителів
http://nus.org.ua	Нова українська школа Освітня платформа
<i>Інтернет-джерела для пізнавальних освітніх цілей</i>	
http://www.nbuv.gov.ua	Бібліотека ім. В.І.Вернадського
https://www.abs.gov.au/	Australian Bureau for Statistics.
https://www.usa.gov/statistics	Data and Statistics about the U.S.
http:// www.who.org.un	Всесвітня організація з охорони здоров'я.
http://compas.ucoz.com	Для географа
https://www.nationalgeographic.org	National Geographic Society (Освітні матеріали, карти, статті з географії)